

Spesialistutdanningen

Godkjente spesialister i 2003

For første gang på fem år er det en økning i antall spesialistgodkjenninger i allmennmedisin. Totalt ble det i fjor godkjent 534 nye norske spesialister. Gjennomsnittlig utdanningstid er 8,3 år og kvinneandelen snaut 35 %.

Godkjente norske spesialister – dvs. ikke medregnet dem som ble overført (konvertert) fra utlandet – var 498 i 2002, det vil si en økning på 36 spesialister (7%). Antall konverterte spesialistgodkjenninger i 2003 er 223, mens tallet for 2002 var 234 (4,7 % nedgang). For nye spesialister, godkjent etter norske regler i første hovedspesialitet, er gjennomsnittsalderen 40,2 år og kvinneandelen 45,9 %.

Det ble gitt 757 nye spesialistgodkjenninger i 2003 (fig 1). Disse omfatter 717 personer, hvorav 605 fikk sin første godkjenning i en hovedspesialitet. Trekker man fra de konverterte spesialistgodkjenningene for 2002 (234) og 2003 (223), er henholdsvis 498 og 534 spesialister godkjent etter norske spesialistregler. Tallet for 2001 var 567.

Det er overført utenlandske spesialistgodkjenninger i 24 forskjellige spesialiteter. 19 er uten konverteringer i 2003. Av disse er det to som ikke har noen spesialistgodkjenninger i 2003: kjevekirurgi og munnhulesykdommer (siste godkjenning i 2001) og klinisk farmakologi (siste godkjenning i 2002). Trekker man fra godkjente spesialister i allmennmedisin og samfunnsmedisin for de to siste årene, får man 409

nye spesialister i sykehusfagene i 2002 og 436 nye spesialister i sykehusfagene i 2003, godkjent etter norske regler. Tallet for 2001 var 466. For sykehusspesialitetene er det dermed en økning på 27 fra 2002 til 2003, dvs. 6,6 % økning.

Antall godkjente spesialister etter norske spesialistregler i allmennmedisin i 2003 er 93, mot 85 i 2002. I 2001 var tallet 86.

Det er for første gang siden 1999 en liten økning etter norske regler.

Antall godkjente spesialister etter norske spesialistregler i samfunnsmedisin er fire i 2003. I 2001 var det fem, og i 2002 fire. Fra samfunnsmedisin ble opprettet som spesialitet i 1984 frem til og med 1998, ble det i snitt godkjent ca. 39 spesialister per år. Deretter har det i gjennomsnitt vært godkjent fire spesialister i samfunnsmedisin hvert år.

359 allmennmedisinere fikk fornyet spesialistgodkjenningen i 2003, mot 358 i 2002, 426 i 2001 og 511 i 2000 – som var det høyeste antallet noensinne.

Konverterte spesialistgodkjenninger

Av de 223 som har fått overført sin spesialitet fra andre land, er 205 fra andre nordiske land, mens 18 er fra EØS-land utenfor Norden. De fleste (121) er fra Sverige, 69 fra Danmark, 12 fra Island og tre fra Finland. Av de 18 fra land utenfor Norden, er 14 fra Tyskland, én fra Frankrike, to fra Sveits og én fra Storbritannia.

Sammenliknet med 2001 og 2002 har antall overførte spesialistgodkjenninger minnet i 2003. Fra andre nordiske land ble 208 konvertert i 2001, 210 i 2002 og 205 i 2003. Fra øvrige EØS-land var tallene 33 i 2001, 24 i 2002 og 18 i 2003.

De fleste konverterte spesialistgodkjenninger i 2003 er i fagene allmennmedisin (67) – bare overført fra Sverige og Danmark – anesthesiologi (29), indremedisin (18), fødselshjelp og kvinnesykdommer (15), generell kirurgi (12), radiologi (11), ortopedisk kirurgi (10), barnesykdommer (10) og psykiatri (10).

Av spesialiteter med minst fem spesialistgodkjenninger i 2003 er antallet høyest, relativt sett, i fødselshjelp og kvinnesykdommer (50 %), ortopedisk kirurgi (45 %), anesthesiologi (45 %), allmennmedisin (42 %), fordøyelsessykdommer (40 %),

Det har det siste året vært en økning i antall kvinnelige spesialister. Illustrasjonsfoto

hud- og veneriske sykdommer (38 %) og øyesykdommer (38 %).

Gjennomsnittsalder

For spesialister godkjent etter norske regler i 2003, var gjennomsnittsalderen 41,3 år for hoved- og grenspesialitetene, 40,2 år ved første godkjenning, 41 år for hovedspesialitetene og 43,2 år for grenspesialitetene. De som har konvertert spesialiteten til norsk godkjenning i 2003, er i snitt 47,7 år.

Ved å trekke ut dem som har brukt under fem år og over 15 år fra autorisasjon til spesialistgodkjenning – og bare basere beregningen på de med sin første spesialistgodkjenning i 2002 – blir gjennomsnittsalderen 40,4 år for godkjente etter norske regler, 40,1 år for hovedspesialitetene og 42,3 år for grenspesialitetene.

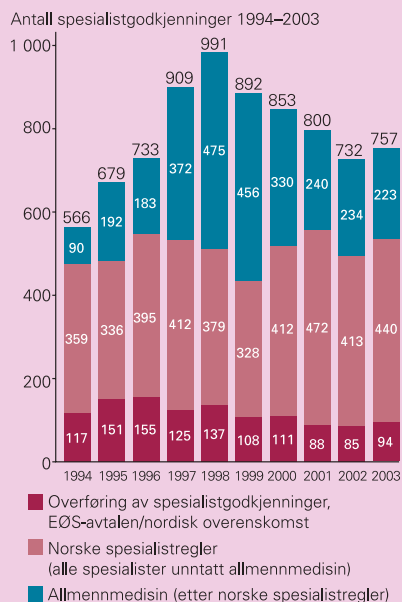
Utdanningstid

Vi understreker at vi ikke har data som viser den reelle utdanningstid den enkelte har på sin spesialistutdanning. Bl.a. vil det være vanskelig å vurdere når den enkelte påbegynte spesialistutdanningen, og det er vanskelig å vurdere hvilke avbrekk det har vært underveis.

Vi har imidlertid data for bruk av tid fra norsk autorisasjon til tidspunkt for spesialistgodkjenning. Vi har trukket ut de som har fått godkjenning ved konvertering av utenlandsk spesialitet. De som har brukt under fem år og over 15 år er utelatt, og vi ser på dem som har godkjenning i sin første hovedspesialitet. Da blir gjennomsnittet 8,3 år i 2003 – 8,2 år for menn og 8,5 år for kvinner.

I 2002 var gjennomsnittet 8,4 år – 8,2 år for menn og 8,8 år for kvinner. Det er altså en reduksjon av utdanningstiden for kvinner fra 2002 til 2003 som gjør at forskjellene i gjennomsnittlig utdanningstid mellom kvinner og menn er nokså små. For grenspesialitetene er det tilsvarende gjennomsnittet 8,9 år.

Figur 1

Kjønnsfordeling

Det er fortsatt lav kvinneandel i grenspesialitetene sett under ett (11,3 %). Under generell kirurgi er andelen 6,5 % (40 av 616) og i indremedisin 13,7 % (165 av 1 203).

Totalt er kvinneandelen 41 % for alle nye spesialister i 2003. I 2001 var den 32,4 % og i 2002 31 %. I hovedspesialitetene er kvinneandelen blant de godkjente i fjor på 43,1 % og i grenspesialiteter 23,5 %. Dette omfatter også konverterte spesialistgodkjenninger (tab 1).

Totalt er kvinneandelen 44,0 % for alle spesialister godkjent etter norske spesialistregler i 2003 – for konverteringer er den 33,6 %. Tar man kun med dem som har fått sin første hovedspesialitet, er kvinneandelen 42,6 %, inkludert konverterte: 45,9 % for norske og 35,5 % for konverteringer.

Det er imidlertid stor forskjell i andelen kvinner mellom spesialitetene. Spesielt i kirurgiske fag er kvinneandelen fortsatt lav. Ser man på alle kirurgiske fag under ett, fire hoved- og fem grenspesialiteter, er andelen kvinner 22,8 % av spesialistene (21 av 92) godkjent i 2003, 22,4 % (15 av 67) for godkjente etter norske regler og 24,0 % for konverterte (seks av 25) – henholdsvis tre fra Sverige, to fra Danmark og én fra Tyskland.

Blant spesialistene godkjent i 2003 er kvinneandelen høyest i immunologi og transfusjonsmedisin (to av to), medisinsk genetikk (én av én), revmatologi, samfunnsmedisin, barne- og ungdomspsykiatri, onkologi, hud- og veneriske sykdommer, psykiatri, patologi og barnesykdommer – som alle har mer enn 50 % kvinner blant godkjente i 2003. Det er 50 % kvinner blant godkjente i fødselshjelp og kvinnesykdommer, arbeidsmedisin, medisinsk mikrobiologi, nukleærmedisin og i tre av grenspesialitetene: nyresykdommer, lungesykdommer og barnekirurgi (én av to).

Kommentar

Det var i fjor en økning i antall godkjente spesialister etter norske regler. I 2003 ble det godkjent 534 spesialister, mens tallet for 2002 var 498 – dvs. en økning på 36 spesialister.

Tallet på nye spesialister i allmennmedisin etter norske regler viser en svak økning fra året før. I samfunnsmedisin har det vært få nye spesialister de siste fem år. Det er også en svak nedgang i antall spesialistgodkjenninger ved konvertering fra annet land.

Den store majoriteten av dem som har overført sin spesialistgodkjenning fra utlandet er fremdeles fra andre nordiske land. Men det er likevel en liten nedgang i antall konverteringer også fra andre nordiske land, hvilket kanskje er et uttrykk for bedret arbeidsmarked for leger i disse landene.

Tabell 1 Godkjente spesialister 2003

Spesialitet	Antall	Kvinner	Menn	Konverterte	
				Norden	Øvrige EØS-land
Allmennmedisin	161	57	104	67	–
Anestesiologi	64	23	41	24	5
Arbeidsmedisin	8	4	4	0	0
Barnekirurgi	2	1	1	1	0
Barne- og ungdomspsykiatri	19	14	5	3	0
Barnesykdommer	29	14	15	9	1
Blodsykdommer	6	2	4	2	0
Endokrinologi	4	0	4	0	0
Fordøyelsessykdommer	5	1	4	2	0
Fysikalsk medisin og rehabilitering	8	3	5	0	0
Fødselshjelp og kvinnesykdommer	30	15	15	12	3
Gastroenterologisk kirurgi	12	3	9	0	0
Generell kirurgi	35	9	26	10	2
Geriatrici	4	1	3	0	0
Hjertesykdommer	23	3	20	7	0
Hud- og veneriske sykdommer	4	5	3	3	0
Immunologi og transfusjonsmedisin	2	2	0	0	0
Indremedisin	62	20	42	17	1
Infeksjonssykdommer	3	1	2	0	0
Karkirurgi	1	0	1	0	0
Kjevekirurgi og munnhulesykdommer	0	0	0	0	0
Klinisk farmakologi	0	0	0	0	0
Klinisk nevrofysiologi	3	1	2	0	0
Lungesykdommer	4	2	2	1	0
Medisinsk biokjemi	3	1	2	0	0
Medisinsk genetikk	1	1	0	0	0
Medisinsk mikrobiologi	4	2	2	0	0
Nevrokirurgi	2	0	2	0	0
Nevrologi	32	15	17	3	1
Nukleærmedisin	4	2	2	0	0
Nyresykdommer	6	3	3	1	0
Onkologi	7	5	2	2	0
Ortopedisk kirurgi	22	4	18	9	1
Patologi	9	5	4	1	1
Plastikkirurgi	7	2	5	1	1
Psykiatri	73	43	30	9	1
Radiologi	38	18	20	11	0
Revmatologi	10	8	2	1	0
Samfunnsmedisin	4	3	1	0	0
Thoraxkirurgi	2	0	2	0	0
Urologi	9	2	7	0	0
Øre-nese-halssykdommer	15	5	10	4	0
Øyesykdommer	16	6	10	5	1
Totalt	757	306	451	205	18

Gjennomsnittsalderen for de godkjente spesialistene etter norske regler har i mange år vært relativt konstant på ca. 40 år ved første spesialistgodkjenning. Gjennomsnittlig tid fra autorisasjon til spesialistgodkjenning etter norske regler har gått litt ned for kvinner og er ca. 8,3 år ved første spesialistgodkjenning, 8,2 år for menn og 8,5 år for kvinner.

Andelen kvinner blant de godkjente spesialister etter norske regler i 2003 har økt til 44,0 %. Av alle leger under 67 år i Norge, er i dag 34,6 % kvinner. Av alle som for tiden studerer medisin i Norge, er nesten 60 % kvinner – 62 % for medlemmer av Norsk medisinstudentforening.

Informasjon og statistikk over spesialistgodkjenninger finnes på Legeforeningens nettsider (www.legeforeningen.no/index.db2?id=1437) og i tilsvarende artikler i Tidsskriftet f.o.m. 1996-årgangen (1).

Einar Skoglund

einar.skoglund@legeforeningen.no
Medisinsk fagavdeling

Litteratur

1. Skoglund E. Godkjente spesialister i 2002. Tidsskr Nor Lægeforen 2003; 123: 851–2.